

NOSILEC PROJEKTA:
Občina Ruma, Srbija

H₂O WR

**MREŽENJE MEST IN
VKLUČEVANJE DRŽAVLJANOV
V ZAŠČITO VODNIH VIROV
V EVROPI**

ОБЩИНА РАЗЛОГ
KOMUNALNA CESTA

**DRUŠTVO
ZA RAZVOJ
PODEŽELJA
LAZ**

**MĚSTSKÁ
ČASŤ
PRAHA 9**

HICS
Human Innovation Support Nonprofit Kft.

Co-funded by the
Europe for Citizens Programme
of the European Union

The project is co-funded with the support of the Europe for Citizens Programme of the European Union.
The European Commission support for the production of this publication does not constitute an
endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be
held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Osnovne informacije o projektu

Naslov: H2O WR – Umrežavanje gradova i uključivanje građana za zaštitu vodnih resursa u Evropi

TRAJANJE PROJEKTA: Od 1.1. 2016. do 30.12.2018. godine

SKUPNA VREDNOST EU FINANCIRANJA: 142.500,00 EVRA

NOSILEC PROJEKTA: Občina Ruma, Srbija

PARTNERJI V PROJEKTU: TOO – Turistična organizacija občine Ruma/Tourism Organization of the Municipality of Ruma (Srbija), Mesto Našice/City of Našice (Hrvaška), Municipality of Razlog/Občina Razlog (Bolgarija), Društvo za razvoj podeželja LAZ (Slovenija), Mestská část Praha 9 /Občina 9 Praga (Češka republika), HICS – Human Innovacios Csoport Nonprofit Kft (Madžarska),

IZVOR SOFINANCIRANJA: Evropa za državljane, 2 Poglavlje – Demokratični angažma in državljansko udejstvovanje, Mere 2.2., Mreža mest

POVZETEK PROJEKTA:

Projekt »H₂O WR« se osredotoča na zaščito voda, civilno zaščito in poboljšanje državlanske pobude v javnih in državljskih akcijah, ki se osredotočajo na vodne vire. **Glavni cilj projekta je da se okrepi državljansko sodelovanje v akcijah, ki se osredotočajo na poboljšanje kvalitete voda, zaščito življenjskega prostora in civilno zaščito.** Specifični cilji so:

1. Povečati zavest državljanov kako pomembne so EU vrednote pri pristopanju zaščiti vodnih virov, kot tudi zaščita skupnosti pri naravnih katastrofah.

2. Poboljšati sodelovanje med mesti skozi implementacijo akcij, ki so usmerjene k zaščiti vodnih virov in prebivalcev ob vodni ujmi.

Zaščita vodnih virov in zaščita prebivalcev pred poplavami je nit pogovorov med partnerji. Vse to je pomembno za regionalni razvoj in kakovost življenja. Večkratne nevarnosti, kot so industrijska aktivnost, nezakonito odlaganje odpadkov, pogoste poplave, infrastruktura, ki ni ustrezna, vplivajo na vodne vire. Prebivalci morajo biti bolj seznanjeni s temi problemi, da bodo bolj vključeni v politično odločanje o vodnih virih. Trenutno stanje kaže, da so državljani pesimistični kar se tiče kvalitete vode v prihodnosti. V EU je kar **47 % državljanov zaskrbljenih, da se bo kvaliteta vode zmanjšala v dolgoročni perspektivi.** V Srbiji, državi, ki je v procesu pristopanja v EU, je ta zaskrbljenost še večja, saj kar 56 % državljanov verjame, da bodo ekonomski pogoji, ki jih bodo morali sprejeti zaradi vstopa v EU poslabšali. Ta projekt promovira vrednosti EU in pokaže najboljše prakse EU integracije, ter prostovoljstva. Istočasno pa naj bi se izboljšale lokalne mere v zvezi z vodnimi viri. Partnerji si bodo izmenjali znanja in najboljše prakse v organiziranih delavnicah, konferencah, prezentacijah, obiskih lokacij in iniciativah, vodenih s strani državljanov. Da bi se obdržalo sodelovanje, se bodo izdelale mreže ljudi, ki se bodo osredotočale na zaščito voda in državljanov.

O VODIČU NAJBOLJŠE PRAKSE – BEDEDA PROMOROTJA PROJEKTA

Dragi bralci,

Voda je osnovni vir. Uporablja se v industriji, potrebna nam je v kmetijstvu, predvsem pa nam je potrebna za življenje

Vse naše skupnosti so se združile v tem projektu, da bi se učile druga od drugih, da bi poboljšale projekte in iniciative in spodbudile državljane (skozi prostovoljstvo in aktivnega državljanstva) v lokalnih iniciativah, ki vodijo organizacije civilne iniciative in javna telesa, ki delajo na upravljanju z vodnimi viri in zaščiti državljanov. Verjamemo da je trajnostno upravljanje z vodami iz z zaščita vodnih virov, prihodnost naših mest in regije. Da bi se to lahko uresničilo, moramo vključiti državljane v iniciative, da lahko zgradimo skupno sodelovanje. Vsi smo že organizirali številne iniciative in aktivnosti, da bi lahko pritegnili pozornost na vodo in vodne vire. S sodelovanjem v tem in bodočih projektih, bomo lahko zaščitili svoje vire in omogočili trajnostno rast. Tako bomo omogočili bodočim generacijam, da bodo lahko sledili svojim ciljem in sanjam, da živijo v varni, čisti in zdravi skupnosti.

Srdačno,

Slađan Mančić, Predsednik/President
Opština Ruma/Municipality of Ruma, Serbia

Mirjana Vujasinović,
Direktor/ Director
Turistička organizacija opštine Ruma
Tourism Organization of the
Municipality of Ruma, Serbia

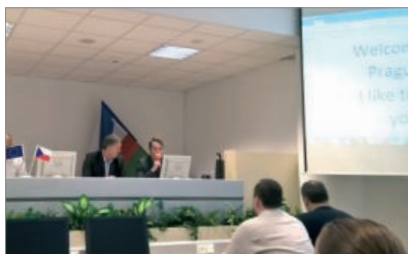
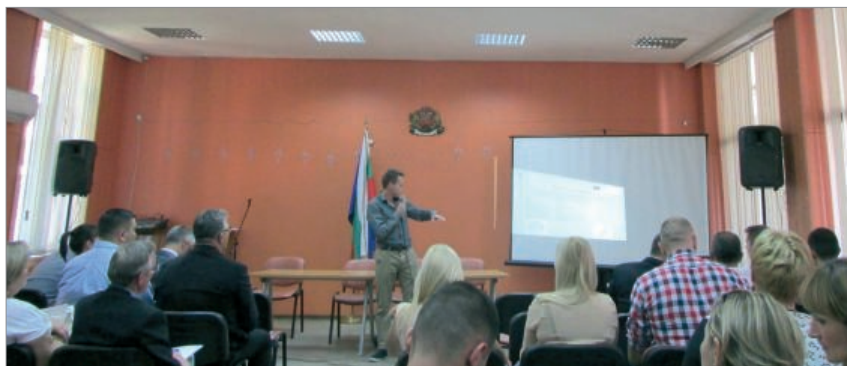
Josip Miletić, Gradonačelnik/Mayor
Grad Našice/City of Našice, Croatia

Krasimir Gerchev, Gradonačelnik/Mayor
Opština Razlog/Municipality of Razlog,
Bulgaria

Mojca Hauptman, Predsednik/President
Društvo za razvoj podeželja LAZ , Slovenia

Jan Jarolím, Gradonačelnik / Mayor
Městská část Praha 9/Municipality 9
Prague, Czech Republic

Mrs. Zsuzsanna Kutseráné Pernyéz, Direktor
HICS - Humán Innovációs Csoport Nonprofit Kft, Hungary

H₂O WRMREŽENJE MEST IN VKLJUČEVANJE DRŽAVLJANOV
V ZAŠČITO VODNIH VIROV V EVROPI

SRBIJA – INICIJATIVA V RUMI IN LOKALNIH REGIJAH

V marcu 2012 je Srbija postala kandidatka za članstvo v EU. S tem je RS naredila velik korak k temu, da bi postala polnopravna država članica EU. Vendar se morajo izpolniti določeni kriteriji za članstvo, predno postanejo polnopravne članice EU. Voda je pomembna tema v Poglavju 27 – Življenjski prostor kot poglavje, ki se tiče kmetijstva, industrije in energije.

Srbski partnerji na projektu prihajajo iz Občine Ruma (nosilec projekta) in Turistične organizacije občine Ruma. V občini Ruma in okolici se izvajajo številne pobude, da bi

se poboljšala kvaliteta vode in upravljanje z njo. Projekt »Five for five/Pet za Pet« je ena od pobud, ki bi lahko naredila veliko razlike. Financirana je s strani Ministrstva za zaščito življenjskega prostora RS v okviru programa »Veliko čiščenje Srbije«. Osnovni cilj projekta je bil, da se ozavešiti ljudi o zaščiti življenjskega prostora skozi promocijske aktivnosti, informiranje, s čistilnimi akcijami. Bistvo projekta je bilo v tem, da se v mladih (predvsem otrocih) prebudi zavest o potrebi za čistejšim življenjskim okoljem. Projekt se je osredotočal na razvijanje kulture za delo z naravo in s skupnimi dobrinami v skupnosti. Predvsem pa zdravega spoštovanja narave. Postavljene so bile Eko patrulja, kjer so mladi in prostovoljci snemali določena življenjska okolja, ki so bila ogrožena. To je vključevalo zapuščene javne površine, šolska dvorišča, potoke in vodne poti itd. Eko patrulje so čistili te površine in vse skupaj snemale. Kasneje so pokazali posnetke prej in potem. S tem so pokazali, kakšna je razlika, če se skupnost dogovori in usmeri k delovanju. Predvsem se je povečala kakovost življenja v skupnosti. Poleg tega so organizirali reciklažo starega papirja v sodelovanju s šolami in občinskimi oblastmi. Ocenjujejo, da je bilo reciklirano 80 m³ papirja. Poleg tega so organizirali tekmovanje za najbolj čisto šolo. S tem so poboljšali zavest o življenjskem prostoru in poboljšanju le tega. Mladi v Rumi so s pomočjo tega

projekta spoznali prednosti prostovoljstva in sodelovanja v skupnosti. To je pripomoglo k zeleni prihodnosti v Rumi. 150 učencev osnovnih in srednjih šol, 60 prostovoljcev in 3.000 prebivalcev je imelo veliko koristi od tega projekta.

Prebivalci Rume so spoznali, da morajo prevzeti iniciativo in očistiti okolje, ki je onesnaženo in osiromašeno z industrijskim izkoriščanjem. Takšno okolje je BARA TRSKOVAČA. Voda iz zatoka se je več kot 40 let koristila za kmetijstvo. Nivo vode v zatoku je padel, povečala se je koncentracija pesticidov in vnesle so se invazivne vrste rastlin. Turistično društvo

je pred 10 leti prevzelo iniciativno skupaj z javno upravo, da se spremeni uničujoči tok dogajanj. Naredili so raziskavo vrst v tem prostoru, redno so odstranjevali invazivne rastline, zatok sam pa je razglašen za naravni habitat. Organizirali so dodatne raziskave, da bi kmetijstvu omogočili najboljši način oskrbe z vodo, s tem, da se Bara Trskovača ohrani varna. Občina Ruma in turistična organizacija načrtujejo nove projekte in iniciative, da bi habitat ohranili in razvili za turistične namene. Od začetka projekta se je nivo vode povečal, ravno tako se je povečala biotska raznovrstnost. Stanovalci pravijo da je Bara Trskovača prijetna lokacija za turizem in rekreacijo.

H₂O WRMREŽENJE MEST IN VKLJUČEVANJE DRŽAVLJANOV
V ZAŠČITO VODNIH VIROV V EVROPI

SLOVENIJA

V okviru projekta, se predstavljata kot partnerja občini Litija in Šmartno pri Litiji. Slovenski partner je Društvo za razvoj podeželja LAZ. V celi Sloveniji so bile organizirane različne skupine akcije, ki so bile usmerjene k ohranjanju naravnih dobrin, zaščiti vodnih virov in promociji samooskrbnega regionalnega razvoja.

Primer najboljše prakse, ki ga je vodilo društvo je sodelovanje s Slovenskim inštitutom za zaščito okolja in Gimnazijo Litija. Le ta je prispeval k zaščiti vodnih virov. Projekt se je imenoval »Voda mene briga«. Cilj projekta je bil da se povzdigne javna zavest o potrebi ohranjanja vodnih virov. V okviru projekta je bila izvedena raziskava vodnjakov v vaseh Jablaniške doline. Vodnjaki so globoki 4 – 7 metrov in so bili glavni vir pitne vode že stoletja. Naredila se je analiza stanja vode, rezultati pa so se predstavili stanovalcem in mladim v okviru »učilnice na prostem«. Postavljena je bila učna pot, kjer so bili udeleženci informirani o kvaliteti pitne vode v svoji okolici. Seznanjeni so bili tudi s tem, kako lahko ohranjajo svoje vodne vire. Rezultati raziskave so bili uporabljeni v Slovenskem inštitutu za zaščito življenjskega prostora za potrebe Poročila o načinih revitalizacije vodnjakov in omogočanju njihove dolgoročne uporabe. Projekt je pridobil 18.0000 € s strani Ameriškega veleposlaništva.

Društvo je poleg tega prevzelo dodatne mere za izobraževanje prebivalcev regije o naravnih dobrinah in kako njihovo izkoriščanje vpliva na življenjsko okolje. Od avgusta 2008 pa do februarja 2009 je društvo v sodelovanju s Prirodoslovnim muzejem organiziralo izložbo Prodnikov, ki jih je formirala reka Sava. Postavljena je bila oprema (stereo sistem, LCD, laptop...). Ravno tako so organizirali prostor v katerem imajo izložbo. Predstavljenih je

300 prodnikov. Organizirana je geološka učna pot, ki pokaže kako je rečni sistem osnovni del narave v regiji. Zbirka in učna pot se uporabljata kot uporabno učno orodje za mlade v širši regiji. Financirano je bilo s pomočjo LEADER programa v znesku 15.000 €. Društvo predvideva nadaljnjo nadgradnjo iniciative s pomočjo EU programa in financiranja.

REPUBLIKA ČEŠKA

Glavna regija v projektu je širše področje mesta Praga. Le tega predstavlja Mesto Casta 9 Praha (Občina 9 Praga). Praga ima več kot 1,3 milijona prebivalcev, zato je razdeljena na 10 okolišev. Okoliš 9 ima približno 50.000 prebivalcev. Prevzela pa je iniciativo da ohrani vodne vire in vzdigne zavest o zaščitni življenjskega okolja in poboljša zaščito državljanov. Glavni dogodek, ki ga organizira Praga 9 je »Mikroklima«. To je tridnevni dogodek, ki vključuje meščane, posebno mlade. Izvajajo se izobraževalne aktivnosti, prezentacije in izmenjava informacij. S tem omogočajo meščanom jasne informacije o vplivanju onesnaženja s strani človeka, ki vplivajo na življenjski prostor. Dogodek se organizira enkrat letno. Ocenjujejo da se je prek 50.000 prebivalcev informiralo o akcijah v življenjskem prostoru na podlagi tega dogodka.

Poleg te akcije, glavno vlogo igrajo infrastrukturni projekti, ki poizkušajo poboljšati zaščito vode. Ena izmed iniciativ, ki je spremenila življenje prebivalcev okoliša Prag 9, je revitalizacija okolice reke **Rokytky**, ki teče čez okolico. Do leta 2013 je bila okolica reke zelo zanemarjena. Naselile so se invazivne rastline kot npr. ambrozija. Naravne vrste dreves so bile zelo ogrožene zaradi prekomerne količine odpadkov. Obala reke pa je bila podvržena močni eroziji, s tem pa je predstavljala nevarnost stanovalcem. Obrežje je veljalo za nevarno. Mesto Praga in okoliš 9 Praga sta s pomočjo javno privatnega partnerstva implementiralo projekte s katerimi so oživili rečni breg in zanemarjeno okolico v okrožju. Začeli so leta 2014, ko so Mestna hiša mesta Prage, okrožje Praga 9 in Inštitut za gozdarstvo Češke republike investirali 92.000 € v oživitve vzdolž rečnega korita. Spustili so rečno obalo in ustvarili umetna mokrišča v rečnem sistemu. S tem so ustvarili »meanderski pas« z jezeri v okviru rečnega sistema. S tem so zmanjšali možnosti poplav, pa tudi naredili obrežje reke bolj privlačno za obiskovalce.

Svoje napore sta okrožje in mesto Praga nadgradile z sodelovanjem z podjetjema BOMART S.R.O.L in PPU s.r.o. Aktivirali so prek 1,85 milijona € v zeleno infrastrukturo, ki se je vključila v izgradnjo kanala, prelivnih kanalov, jezera, razčiščevanje invazivnih vrst in odpada, ureditev stez, klopi in osvetlitve... vse z namenom narediti okolico privlačno za obiskovalce. Rezultat tega je da ima okraj Praga 9 privlačen zeleni okoliš, ki prispeva k zaščiti vodnih virov in krepi kvaliteto življenja okoliških prebivalcev. Med ostalim sta sosednja okraja Vysočany in Hlouberein mnogo bolj povezani. Urejene steze omogočajo varen in hiter sprehod ali vožnjo s kolesom iz enega okraja v drugega. S tem se je omogočilo eko družabno okolje.

HRAVAŠKA

Mesto Našice v Osječko Baranjski županji je partner iz Hrvaške. Mesto ima 16.000 prebivalcev in leži na bregu reke Drave. Našice so prevzele veliko aktivnosti da se uskladi

lokalna politika z direktivami EU. S tem hočejo izboljšati vodno infrastrukturo. Mesto Našice in njegovi regionalni razvojni partnerji (NARA – Našička regionalna razvojna agencija, LAG Karašica, Osiječko – baranjska županija in druge organizacije civilne iniciative) implementirale so aktivnosti, kar se tiče zaščite vode in življenjskega okoliša.

Omogočanje da so vodna omrežja vzdrževana in izboljšana, je osnova za kvalitetno življenje v Našicah. V zadnjih 4 – 5 letih je Našički vodovod d.o.o. izboljšal sistem dobave vode tudi za občine Donja Motičina, Feričanci in Podgorač. Le te imajo sedaj dostop do čiste pitne vode. Glavna naloga tega projekta je modernizacija črpalke Velimirovec. Potrebno je preprečiti onesnaževanje, ohraniti pitno vodo in povezati izvire vode iz mest v druga okrožja. V projekt je bilo investirano preko 2 miliona €. Mesto samo vzdržuje sistem z rednim investiranjem v vodno omrežje.

Poleg glavnega projekta je mesto Našice vložilo veliko časa in energije v izboljšavo ter razširitev vodne infrastrukture v vsakem gospodinjstvu. V projektu »Gradnja in rekonstrukcija malih delov vodovodov in kanalizacijskih sistemov na območju Našic« je bilo preko milijonov evrov investirano v izboljšavo kanalizacijske mreže, vodomeroev in izboljšanje vodnih povezav z gospodinjstvi. Zaradi novih sistemov se je izboljšala zaščita življenjskega okolja. Zaščiteni so vodni viri kot taki. Zaradi tega so tudi boljši pogoji za zdravstvo in javno varnost v sosesčini.

Projekti in iniciative so poskrbeli, da je sistem oskrbe z vodo v Našicah optimiziran in v skladu z Vodno direktivo.

BOLGARIJA

Občina Razlog je umeščena na JZ delu Bolgarije blizu grške in makedonske meje. Ima 13.500 prebivalcev. Občina Razlog velja za naravno lepoto. Predvsem so osredotočeni na razvoj turizma. Mesto se promovira kot planinska turistična destinacija. Zaradi tega so razvili infrastrukturo, ki dovoljuje obiskovalcem, da lahko pešačijo, smučajo in celo igrajo golf. Zaščita življenjskega prostora je pomembna za povečevanje konkurenčnosti Razloga. Razlog promovira svoj turizem kot lastnik naravne lepote.

Razlog je primer najboljše prakse, kako lahko mesto izkoristi EU strukturne fonde za zaščito življenjske okolici in s tem tudi poboljša kakovost življenja. Poleg tega pa še promovira turizem in sektor, ki se še razvija. Projekt, ki služi kot primer, je projekt Evropskega fonda za razvoj »Izvajanje ukrepov za preprečevanje poplav v vasi Banya, Občina Razlog«. Ta projekt je izvedel pred 15 meseci v vasi Banya. Preko 500.000 € je bilo vloženih v zaščito pred poplavami in v akvadukte čez reke v okolici. Pred projektom je prihajalo do poplav v mestu, zaradi tega je bilo ogromno gmotne škode. Sam projekt pa je omogočil, da so ekosistem in prebivalci zaščiteni pred naravnimi katastrofami.

Mesto Razlog sodeluje z ministrstvi Republike Bolgarije, da bi lahko izboljšali že obstoječe sisteme. V juniju 2017 se je končal projekt »Rekonstrukcija in izgradnja kanalizacijskega in vodovodnega omrežja mesta Razlog.« V sedemmesečnem projektu je Ministrstvo za regionalni razvoj investiralo 158.000 € v izkopavanje, polaganje modernih kanalizacijskih cevi, odstranjevanje starih in končevanje kanalov v okviru kanalizacijske mreže. Projekt sam je privedel do zmanjšanja izgube vode v kanalizacijskem sistemu mesta in izboljšanje kvalitete pitne vode. Poleg tega se je povečal ugled kraja kot popularne turistične destinacije.

MADŽARSKA

Madžarski partner na projektu je nevladna organizacija HICS – Human Innovacios Csoport Nonprofit Kft (Neprofitna skupina za ljudske inovacije d.o.o.) HICS sodeluje z lokalnimi oblastmi, poslovnimi subjekti, malimi proizvajalci in javno upravo. Njihov cilj je poboljšati kvaliteto življenja v južnem Transdonavskem okolišu. (npr. Pecs, Szigetvar, Tamasi). HICS v svojem delu vključuje treninge, ozaveščanje in promocija najboljših praks in konceptov, da bi se zagotovilo varovanje življenjskega prostora in poboljšala preža zaščite državljanov. Trudijo se izboljšati razumevanje koncepta kako politika in direktive EU pozitivno vplivajo na kakovost življenja.

Korporativna družbena odgovornost (KDO) je eden izmed uspešnih konceptov, ki regionalno promovira zaščito življenjskega okolja in zaščito vodnih virov. KDO funkcionira kot mehanizem, ki sam ureja, da je njihovo delovanje usklajeno z zakonom, etičnimi standardi, z nacionalnimi in mednarodnimi normami. Pomemben del KDO je samooskrba življenjskega prostora, s tem, da se sodelujoče korporacije zavedajo kako pomembno je varovanje okolja, ker le s tem lahko povečajo svojo konkurenčnost. HICS je organiziral številne mednarodne konference, delavnice in javne forume, ki dajejo poudarek na koncept KDO. Udeleženci na teh dogodkih so predstavniki privatnega sektorja, študenti, javna uprava in druge OCD v regiji. HICS sodeluje z Zavodom za zaposlovanje Madžarske. S tem uvaja študente za KDO. Poleg tega HICS sodeluje z Zdravstveno razvojno agencijo v Tamasiju. S tem si zagotovijo, da je njihov zdravstveni program predstavljen širši skupnosti.

Evropske vrednote (prostovoljstvo in aktivno državljanstvo) v južni Transdonavski regiji so predstavljene kot pomemben faktor pri zaščiti življenjskega okolja. Glavno področje, kjer lahko državljani sodelujejo kot prostovoljci je civilna zaščita (prostovoljna gasilska društva). Zaradi naporov gasilcev je bil aprila leta 2010 Szigetvar rešen pred večjimi poplavami. Reka Almas, ki teče čez Szigetvar, je po dolgih deževnih obdobjih začela naraščati, s seboj je nosila naplavine in začela prestopati bregove in s tem ogrozila center mesta. Prostovoljci za hitro pomoč so ugotovili, da je poškodovan jez Szentegat, ki leži 30 km južno od Szigetvarja. Poškodbo je povzročila poplava. Nevarnost je rasla iz minute v minuto. Enote za reševanje, ki so jih vodili prostovoljci so se morale hitro odločiti. Odločili so se za presek jeza, da bi s tem rešili mesto in naselja vzdolž reke, da le ti ne bi bili poplavljeni. Poplavljeni so bile samo bližnje kmetijska površine. Večje gospodarske škode ni bilo, ravno tako ni bilo človeških žrtev. Po tem je mesto izboljšalo načrte za preprečitev katastrof. To so storili s tem, da so prostovoljci postali bolj koordinirani.

Kontakt

Za več informacij za projekt »H2O WR« povprašajte:

G-din Dragan Kosanović
Šef Oddelka za lokalni ekonomski razvoj

Občina Ruma
Glavna 107, 22400 Ruma
Email: ruma.razvoj@gmail.com
Tel: +381 22 433 518

ОБЩИНА РАЗЛОГ
KOMUNALNA ČAST

DRUŠTVO
ZA RAZVOJ
PODEŽELJA
LAZ

MĚSTSKÁ
ČAST
PRAHA 9

HICS
Human Innovations Support Nonprofit Kft.

H₂O WR

MREŽENJE MEST IN VKLJUČEVANJE DRŽAVLJANOV
V ZAŠČITO VODNIH VIROV V EVROPI